

Nicolaus Schütze Heinrich Sulteman

Centuria Positionum. De Nobili Pactorum Materia

Rostochii: Pedanus, 1633

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn731837908>

Druck Freier Zugang

Vertragbureau

Schulte - Saltmen - Kurt.

R. M. Bur. 1633.

19

9

CENTURIA POSITIONUM.
DE
NOBILI
PACTORUM
MATERIA.

7

Quam,

JEHOVA ADIUVANTE.

*Decreto, Consensu & Autoritate, Magnifi-
cæ juxta ac Amplissima, in Alma Rosarum Aca-
demia, Facultatis Juridica.*

PRÆSIDE.

Viro Excellentiss. Clarissimo, & Consultissimo
DN. NICOLAO SCHUTTEN,
J. U. D. & Professore Codicis Ordinario, Fa-
cultatis Juridicæ, p. t. DE CANO.

*Pro Summis in utroq; Jure honoribus, &
Privilegijs consequendis.*

Publicæ censuræ ac disquisitioni exponit
HENRICUS SULTEMAN Rostochiensis
In Auditorio Majori Ad diem 12. Septembr.
horis matutinis & pomeridianis.

ROSTOCHII,
Typis exscribebat JOACHIM. PEDANUS Acad. Typ.
ANNO M. DC. XXXIII.

10 33

POSITIO I.

Um quotidiana scitu per-
necessaria esse, *Ulpianus* libro trigesimo quinto ad Edictum asserat, & *Cajus* *Ictus* rerum quotidianarum libros, aureos nuncupet, prætium operæ nos facturos credimus, si de quotidiana quidem, sed spinosa ac perdifficili pactorum materia, in præsentiarum quædam publicæ disquisitioni subijciamus.

II.

Ad cujus materiæ uberiores intellectum sciendum est, conventionis nomen generale esse, & ad omnia pertinere, de quibus negotij contrahendi, transigendiq; causa consentiunt, qui inter se aliquid agunt.

III.

Hujus duas *Ulpianus* constituit species: Contractum sc. & Pactum.

IV.

Quem, ut *Juris* conditorem meritò sequuti, pactum, quod conventionis speciem diximus, conventionem angustius esse, contra *Panormitanum* & *Godæum*, pactum nomen generale esse, & omnem conventionem comprehendere asserentes, defendemus.

V.

De pacto itaq; acturi, cum in omni tractatu, secundum

dum *Celsum* prior verborum, potior tamen rerum habenda sit ratio, à pactione pactum, non, autem à palmarum percussione *cum Gl.* nec à pace, *cum Baldo*, dici asserimus.

VI.

Nihilominus tamen, pactum & pactionem, contra *Fransc. Duaren*, cum *Cujacio*, *Connano*, *Roberto*, *Donello*, alijsq; magni nominis JCtis, usu juris inter se nihil differre, statuimus.

VII.

Idq; eò magis, cum sub nomine Pactionis, ab *Ulpiano*, Pactum, quod duorum pluriumve in idem placitum consensus sit, definiatur.

VIII.

Pactum variè à JCtis, & præcipuè ab *Ulpiano*, libro quarto ad Edictum, in Publicum & Privatum, dispertitur.

IX.

Publicum est, quod ex publica causa fit, quotiens belli duces de Regnis & Imperijs, per pacem inter se quædam paciscuntur.

X.

Privatum est, quod ad privatorum utilitatem spectat, deq; eorum rebus ac negotijs fit.

XI.

Hoc, secundum *Ulpiani* subdivisionem est vel Legitimum, vel Jurisgentium.

XII.

Legitimum est, quod lege aliqua sc. vel L. L. XII. Tabular: vel principum Constitutionibus, vel Prætorum Edictis, vel deniq; Senatusconsulto adjuvatur.

vatur. Vox enim legis hîc ut & in alijs juris Civilis partibus, non strictè pro legibus XII. Tabul: sed latius pro jure civili sumitur.

XIII.

Lege XII. Tabularum confirmatur pactum, quod certa quadam ratione, de lite Rei inter se, ante in forum vel comitium jam venirent, interponebant.

XIV.

Eâdem lege, cujus hæc in fragmentis verba extant: *Si membrum rupit, ni cum eo pacit talio esto*, pactum de commissa injuria interpositum legitimum est, & ipso jure actionem tollit.

XV.

Deniq; & ea pactio, quæ de furto jam commisso interponitur, Lege XII. Tabul: confirmatur.

XVI.

Hinc non injuria, (mutatâ jam recentiorum Imperatorum placitis, & imprimis Carolina Constitutione, furti poena) an etiamnum de furto pacisci liceat, dubitari potest: Nos tamen mitiorem viam eligentes, licere affirmamus.

XVII.

Ex Principum Constitutionibus & imprimis *Theodosij ac Valentiniani Imperatorum* placitis, pactum quod de dote hodiè absq; stipulatione in nuda pollicitatione rerum dotialium fit, legitimum esse asserimus. Licet *Connanus*, & *cum eo Donellus* non esse hic nudam conventionem, sed ejusmodi, quæ præter conventionem causam habeat, statuunt.

XVIII.

Eâdem juris scripti specie, *Sacratissimus Imperator*

noſter donationis pactum fecit legitimum, ut hodie nulla, nec rei traditione, nec ſtipulatione interveniente, huiusmodi liberalitatem neceſſarius ſequatur effectus, & neceſſitatem donator habeat omnimodò, vel rem, vel partem ſubſtantiae quam nominaverit, vel totam ſubſtantiam, tradere.

XIX.

Divi Alexandri Conſtitutione, frumenti vel hordei mutuò dati acceſſio, propter incertum & inconſtans frugum pretium, etiam ex nudo pacto præſtanda venit, ideoq; hoc pactum cum *Gl. & Borcholdo*, contra *Goddaum & Donellum*, *Eguinarium Barenem ſequentem*, legitimum eſſe exiſtimamus.

XX.

Jure Novellarum quoq; pactum de uſuris argentario dandis initum, propter ingens eorum circa publicos contractus ſtudium, confirmatur & legitimum efficitur.

XXI.

Post hæc etiam Prætorum Ediſtis, pactum de conſtituta pecunia, quo quis citra ſtipulationem, quod vel ipſe vel alius debet, ſe ſoluturum promittit, confirmatur.

XXII.

Et ex eodem jure, pactum pignoris, (quod hypotheca dicitur) legitimum fit, ex eodemq; efficax jure civili ad agendum naſcitur actio.

XXIII.

His à JCtis in latiſſimis Pandectarum libris alia adhuc legitimorum adduntur pactorum genera, ex quibus actio quidem datur, ſed ut verè ſatis *Borchold*, in tract.

tractat: Suo de pact. monet, non satis constat qua juris Civilis parte ea munita sint.

XXIV.

Quorum unum *Paulus* ex nudo pacto, civitatibus, usuras creditarum ab eis, pecuniarum deberi asserens, proponit, quod legitimum esse cum *Borch. contra Donel.* defendere conabimur.

XXV.

Alterum, quo ex nudo pacto, in trajectitia pecunia usurae quemadmodum per stipulationem debentur, apud eundem JCtum libro tertio ad Edictum exstat.

XXVI.

Reliqua pacta sunt juris gentium, & in mera æquitate, ac nudo paciscentium consensu consistunt, nec lege aliqua civili quidquam adjuvantur.

XXVII.

Porro pactorum quædam in rem, quædam in personam concepta sunt.

XXVIII.

Pacta in rem concepta sunt, quotiens generaliter paciscimur, ne id quod nobis debetur, petamus,

XXIX.

Et hæc non paciscentibus solum, sed omnibus quorum obligationem ejus qui paciscebatur dissolutam ac sublatam esse, principaliter interfuit, profunt.

XXX.

Ideoq; debitoris conventio generaliter concepta, fidejussoribus proficiet, nisi specialiter inter paciscentes hoc actum fuerit, ut à Reo duntaxat non petatur, eo siquidem casu pactum debitoris fidejussori, neq; Pandectarum, neq; Codicis jure proderit, nec exceptione utetur.

XXXI. Fi-

XXXI.

Fidejussoris autem conventio ob evidentem juris rationem nullam regulariter Reo magis, quam confidejussoribus, parit exceptionem.

XXXII.

Si tamen in rem suam fidejussor sponfionem fecerit, quia pro reo accipiendus est, reo exceptionem parit & acquirit.

XXXIII.

Idem quoq; in duobus reis promittendi, & duobus argentarijs, qui aliquid debent socijs, jus obtinet. Horum enim unus generaliter paciscens, correum socium liberat, & adquisita per se exceptione tutum facit.

XXXIV.

Si vero unus ex Argentarijs, quibus aliquid debetur, vel duobus Reis stipulandi, cum debitore licet generaliter in rem pactus sit, ea Pactio secundum *Neratii*, *Atilicini*, & *Proculi* etiam sententiam, coargentario vel correo stipulandi non nocebit.

XXXV.

Nec quidquam, utrum Argentarij hi vel correi stipulandi socij vel non socij sint, interesse, *contra Antonium Fabrum*, verbum socijs ex l. 27. ff. h. t. dementem, cum Cl. D. N. *Jacobo Cujacio* asserimus.

XXXVI.

In personam pacta concepta esse dicuntur, quotiens alicujus persona nominatim pacto determinatur. cum sc. paciscor, ne à *Lucio Titio* petam.

XXXVII.

Et hæc personam non egrediuntur, nec ad alium, ne heredem quidem pertinent, sed ei duntaxat profunt, cum quo inita sunt. Ubi

XXXVIII.

Ubi verò non satis constat, utrum in rem aut in personam pactum factum sit, & persona plerumq; pacto inferatur, non ut in personam pactum sit, sed ut magis demonstretur, cum quo pactum initum sit, nec eò minus pactum in rem concipiatur, rectissime *Ulpianus* cum *Pedio* censuit, pactum ex convenientium mente potius quam verbis æstimandum esse.

XXXIX.

Pacta porro à *Paulo* in expressa & tacita dividuntur.

XL.

Pacta expressa *Labeone* authore, vel inter præsentēs, vel inter absentes fiunt.

XLI

Inter præsentēs pactum expressum Re, id est, verbis, sermone, & tractatu inter ipsos paciscentes in præsentia habito, fieri, rectissime *D N. Cujacius* eundemque *C L. D N. Cancellarius Ernestus Cothmannus p. m.* sequutus, contra *Accursium*, *Francisc. Duarenum*, *Hottomannum*, *Iasonem*, *Castrensem*, *Donellum* & *Forsterum*, statuunt.

XLII.

Inter absentes pactum expressum concipitur, vel per epistolam, vel per nuntium.

XLIII.

Tacitum pactum est, quod neq; sermone, neq; verbis, neq; tractatu habito coràm, neq; per epistolam, neq; per nuntium, vel quâ simili alia ratione paciscentes exponunt, sed ex facto tantum, seu opere aliquo

B

quo

quo per verisimilem conjecturam colligitur, & ex
præsumptâ contrahentium voluntate constat.

XLIV.

Quale est, cum debitor redditione cautionis, à
creditore facta pactus esse videtur, ne Creditor pete-
ret, & petentem exceptione conventionis repellit,

XLV.

Secus in redditione pignoris Jura statuunt: Nam
etsi pignus debitori reddatur, pecunia tamen soluta
non fuerit, hujusmodi redditio vim taciti pacti de
non petendo non inducit, nec obligationem infirmat,
sed efficax illa ad exigendum, remanet.

XLVI.

Invecta illata etiam in urbanum prædium, pro-
pter tacitas conventiones, domino ædiū, pro mercede
locationis, tacito pignoris nexu adeò obligata sunt, ut
si conductor, vel mercedem conductionis non sol-
vat, vel suâ prædium culpâ deterius reddat, locator
illa pignoris jure retinere possit, ac si specialiter sic inter
eos actum ac connuentum fuisset.

XLVII.

Sic stipulatione dotis causâ factâ, pactum esse vide-
tur, ut ante nuptias nemo dotem petere possit, nuptijs
vero sequutis ipso jure evanescat stipulatio.

XLVIII.

Elegans quoq; taciti pacti exemplum est, quod si
initio inter paciscentes convenerit, ut donec usuræ
solvantur, fors non petatur, postea purè concepta sti-
pulatione, eadem tamen conditio, stipulationi tacite
insit

infit, perinde ac si pactum in stipulatione expressum
ac repetitum fuisset.

XLIX.

Plura taciti pacti exempla, passim tam Digestorum
quàm Codicis leges proponunt.

L.

Deniq; pacta vel in continenti vel ex intervallo
adijciunt aliquid contractibus, vel jisdem aliquid de-
trahunt, de quibus infra plenius dicemus.

LI.

Et hæc pacta omnia, legitima etiam per se confide-
rata, quia solâ conventionē soloq; placito constant, nu-
da esse, nec ullum pactum quod nudum non sit, dari
statuimus.

LII.

Nec tamen quia nuda hæc pacta dicuntur, alia
his contraria vestita scilicet inveniri possunt.

LIII.

Ideoq; & *Accursij*, & *Panormitani* & *Saliceti* &
Angeli & *Zasij* in *Pandect. ad h. t.* octo pactorum vesti-
menta referentis & *Goddei aliorūq; Dd.* pacta in vestita &
nuda distinguendum divisionem tanquam juri contra-
riam. *Cujacium*, *Wesembecium*, *Borch.* & *Bocerum* sequuti,
merito improbamus.

LIV.

Expositis hucusq; jam pactorum divisionibus, per-
sonæ, quæ pacisci possunt, brevibus lustrandæ ve-
niunt.

LV.

Harum quædam lege, quædam naturâ pacisci
prohibentur, quas si cognoverimus, simul scire po-
teri-

terimus, quæ illæ personæ sint, quibus pacisci licitum sit.

LVI.

Propter legem primò prodigi, qui neq; finem, neq; tempus, neq; modum expensarum habent, sed bona sua dilacerando & dissipando profundunt & evertunt, pacisci verantur.

LVII.

Deinde Filijfamilias, si pacti fuerint ne sibi ipsis petere vel agere liceat, pacisci prohibentur.

LVIII.

Nisi aliquam actionem sibi singulariter competentem habeant, quam paciscendo remittant, hoc si quidem casu pactio solis filijfamilias, veluti de injuria sibi illata paciscentibus, non etiam patribus ob injuriam filijs illatam agere volentibus, nocebit.

LIX.

Servis quoq; quo minus sibi paciscantur, lege interdicitur.

LX.

Sed si in rem pacti fuerint, domino ejusq; heredi pacti conventi exceptionem adquirunt.

LXI.

Deniq; impuberes & pupilli etsi infantibus majores sint, propter legem pacisci non possunt.

LXII.

Melior tamen prædicti jam omnes, & pupilli quidem sine tutoris autoritate conditionem suam, non autem deteriore, facere possunt.

LXIII.

Nec hic in persona pupilli, Clarissimis quibusdam
JCtis

Jctis, supra positam distinctionem ad solos pupillos infantiae proximos pertinere, pubertati autem proximos, etiam si locupletiores facti non fuerint, naturaliter obligari existimantibus, ad stipulari possumus.

LXIV.

Sed ex quovis pacto à pupillis vel infantiae, vel pubertati proximis interposito, pupillos si ex illo locupletiores rem suam fecerint, naturaliter obligari defendere conabimur.

LXV.

Naturam porro & infantes septennio minores.

LXVI.

Et furiosi, continuam mentis alienatione omni intellectu carentes.

LXVII.

Et mente capti, qui proprie loquendo à furiosis distant, & ab iisdem in diversis juris textibus separantur pacisci prohibentur.

LXVIII.

Muti autem & surdi intellectum habentes convenire non vetantur.

LXIX.

Ceteri qui pacisci possunt, (exceptis quibusdam personis, quibus propter emergentem utilitatem pro alij etiam pacisci permissum est) sibi, non alteri pacisci debent.

LXX.

De omnibus autem rebus in commercio hominum constitutis, atque adeo tam de privatis, quam publicis, tam criminalibus, quam civilibus negotijs, pactiones interponi possunt.

LXXI.

Ideoq; ne iudicati, vel incensarum ædium vel depositi agatur, ne vè operis novi ex re familiari proveniente nunciatione quis exsequatur (& ut varia sub titulo Pandectarum hoc nostro, exempla comprehensa, missa faciam) de quacunq; actione ad aliquem pertinente, siue ex contractu, siue ex quasi contractu, siue ex maleficio, siue ex quasi maleficio ea competat, ne efficaciter conveniatur, pacisci licet.

LXXII.

Sed si de pacto inter aliquos inito dubitetur, ejusq; verba ambigua obscuritatem pariant, veteribus pactionem obscuram vel ambiguam, eis in quorum potestate fuit legem conventionis apertius conscribere, ideoq; venditori, & ei qui locavit, nocere placuit.

LXXIII.

Contra juris autem civilis regulas legumq; prohibitiones, pacta interponi prohibentur, & interposita rata non habentur.

LXXIV.

Simili modo omnibus in pactionibus Secundum Prætoris Edictum, & dolus & fraus abesse debent, in tantum, ut pactum ne dolus præsterur, initum, ipso jure nullum sit.

LXXV.

Postremo superest, ut de variâ pactorum vi effectu ac potestate paucis agamus.

LXXVI.

Ac primus quidem de jure Civili Pactorum effectus est, quod nuda jurisgentium Pacta ex Prætoris Edi-

cto

Et tantum exceptionem, non verò actionem, (pro ut
Antonius de Uffillis existimavit, eamq; sententiam publicè
se *Tholosæ* defendisse scribit) pariant.

LXXVII.

Legitima autem pacta, lege aliqua confirmata,
de jure civili actionem & producunt & tollunt.

LXXVIII.

De jure vero gentium pacta nuda contra *Conna-*
num ad exigendum efficacia esse & eodem jure, de
pacto & naturalem nasci & tolli obligationem cum
Cujac. Donell. ac plerisq; Dd. defendemus.

LXXIX.

Interdum tamen etiam de jure Civili, pacta ipsam
actionem formant, formam, legem contractui dant,
atq; ipsas obligationum causas immutant.

LXXX.

Quod in bonæ fidei judicijs accidit, quibus pacta
conventa, vel ex continenti subsequuta, vel ex inter-
vallo apposita, inesse dicuntur.

LXXXI.

Incontinenti pacta adjecta esse dicuntur, quæ à
contrahentibus, rejectâ *Duarenii* sententiâ, antè ad alia
quàm negotia diversionem fecerint, apponuntur.

LXXXII.

Horum quædam contractibus bonæ fidei, quæ-
dam stricti juris judicijs, adiiciuntur.

LXXXIII.

Bonæ fidei judicijs pacta ex continenti apposita, &
ex parte actoris, cui agere volenti parant, præparant a-
ctionē, & ex parte Rei, quem ipso jure, etiam non oppo-
sitâ pacti exceptione, tutum faciunt, insunt.

Ex

LXXXIV.

Ex his pactis bonæ fidei contractibus in continenti apposis agere volentibus, contra *Fachineum & Duarenum*, non præscriptis verbis, sed ex principali contractu descendente actionem dari affirmamus.

LXXXV.

Stricti verò Juris contractibus pactiones ex continenti adjectæ, utrum eundem cum pactis bonæ fidei contractibus in continenti adjectis, effectum habeant prolixa, maximeq; tam inter veteres, quam recentiores juris interpretes, agitata disputatio ac concertatio est, nos *Connani, Duareni, Zasij, Petri Costalij, Fachinæi, Hotomanni, Goddæi, Philippi Matthæi, aliorumq; Doctorum opinantium*, hæc pacta, tam ex parte stipulatorum, quam promissorum inesse, opinione improbatâ, cum *Cujacio, Donello, Wesenbecio, Borcholdo, aliisq; magnæ famæ Jcistis*, non ex parte Actoris, ut actionem forment, sed ex parte Rei, quem ipso jure liberant, & tutum faciunt, tantum inesse statuimus.

LXXXVI.

Ex intervallo pacta contractibus bonæ fidei apposita, vel de substantia contractus, vel extra substantiam de ejusdem accidentalibus, accessionibus, & adminiculis contractus interponuntur.

LXXXVII.

Pacta ex intervallo bonæ fidei Judicijs, re nondum sequutâ, si de substantia, contractuum apposita fuerint, contractibus, tam ex parte actoris, quam Rei insunt.

LXXXVIII.

Et sicut pactiones contractum in totum tollere,
ita

ita etiam pro parte eundem reformare possunt, ut quodammodo quasi renovatus contractus esse videatur.

LXXXIX.

Eoq; casu ubi omnibus integris, vel in totum vel pro parte contractus reformatur & quodammodo quasi renovatur, ad actionem proficit.

XC.

Ita tamen, ut non ex ipso pacto, sed ex jam reformato, & ut *Papinianus* loquitur, novo, & quodammodo quasi renovato contractu detur actio.

XCI.

De adminiculis verò pactiones extra contractuum substantiam ex intervallo interpositæ, neq; ex parte actoris, neq; ex parte Rei insunt, sed Reo tantum exceptionem pariunt.

XCII.

Eodem modo stricti juris judicijs, pacta ex intervallo adjecta, neq; ex actoris, neq; ex rei parte contractibus inesse, jura statuunt.

XCIII.

Porro ad Pactorum effecta pertinet, quod priores pactiones à posterioribus, vel ipso jure si naturalis tantum, vel per exceptionem si civilis fuerit obligatio, elidantur.

XCIV.

Realis etiam pacti, de quo supra facta est mentio,
C effectus

effectus est, ut non paciscentibus solis, sed et alijs quo-
rum interest, profit.

XCv.

Pactorum quoq; super crimine furti, injuriarum
rapinæ, datâ pecuniâ interpositorum, vis ac potestas
est, ut paciscens crimen confiteri censeatur, & pro con-
fesso habeatur.

XCvi.

Qui tamen juris rigor hodiè temperamentum re-
cipit, viri siquidem boni & integræ famæ, redimendæ
ut loquimur vexæ causa, data etiam pecunia paciscun-
tur, & à litium oneribus sine ulla infamiæ notâ
se redimunt ac liberant. *pro ut Cast. & Salices, sta-*
tuunt.

XCvii.

Pacti quoq; de non petendo effectus est, quod ejus
exceptio perpetua sit, litis finitæ, eiusq; ingressum, si
in continenti probetur, impediatur.

XCviii.

Omnia etiam pacta, nisi bonæ fidei contractibus appo-
sita fuerint, stricti juris esse, cum *Gl. jafone, & Wesenbecio*
defendemus.

XCix.

Deniq; utrum de jure Canonum nudum pactum
actionem pariat? vehementer inter Dd. disceptatur,
quibusdam id per *c. I. & III. extra de pact.* affirmantibus,
quorum etiam opinioni, *Panormitanus Covarruvias*

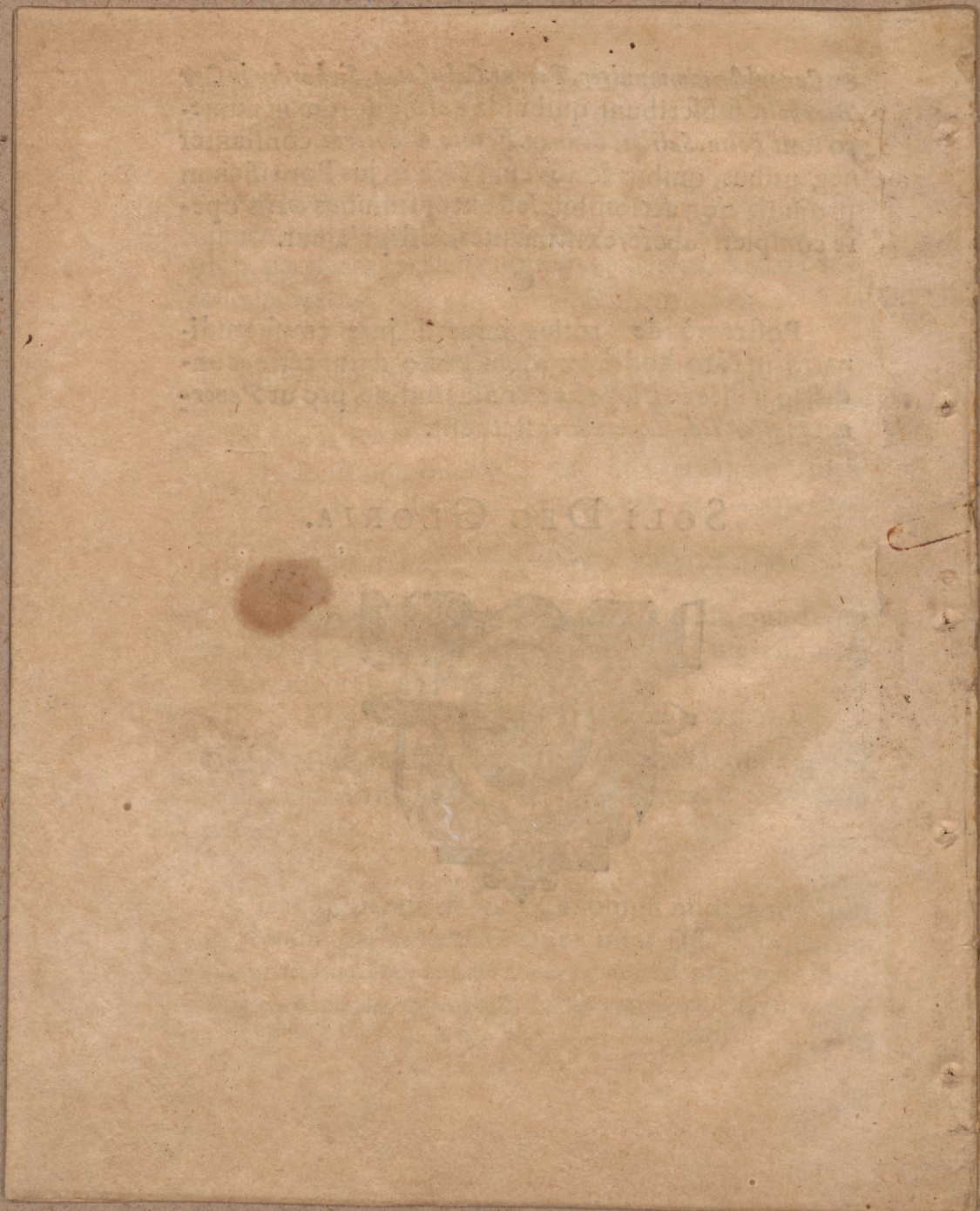
& Canonistæ communiter, Petrus Calafatus, Sichardus in C. & Borcholt. subscribunt, quibusdā verò, quorum in numero sunt, Felin. Salicet. Connan. Fachin. & Bocerus. constanter negantibus, quibus & nos cum Cujacio, jus Pontificium promissa non actionibus sed exceptionibus datis opere compleri jubere, existimantes, ad stipulamur.

C.

Postremò de totius imperij jure consuetudinario in foro hodiè ex omni pacto datur actio, condictio scilicet ex lege sive consuetudine, pro ut Panor-
mitanus & Dd. Communiter statuunt.

SOLI DEO GLORIA.

ita etiam pro parte eundem
quodammodo quasi renovat
deatur.

LXXXIX

Eoq; casu ubi omnibus inte
pro parte contractus reforma
quasi renovatur, ad actionem p

XC.

Ita tamen, ut non ex ipso
formato, & ut *Papinianus* loq
dammodo quasi renovato cotr

XCI.

De adminiculis verò pac
ctuum substantiam ex intervall
ex parte actoris, neq; ex parte
tantum exceptionem pariunt.

XCII.

Eodem modo stricti juris ju
tervallo adjecta, neq; ex actoris,
tractibus inesse, jura statuunt.

XCIII.

Porrò ad Pactorum effecta p
pactiones à posterioribus, vel
tantum, vel per exceptionem si ci
clidantur.

XCIV.

Realis etiam pacti, de quo sup

C

ossunt, ut
tus esse vi-

totum vel
dammodo

ex jam re-
, & quo-
actio.

a contra-
tæ, neq;
sed Reo

ta ex in-
arte con-

d priores
naturalis
bligatio,

mentio
effectus

